

Datum
2020-10-27
Uppdaterad
2023-09-28

Distriktsköterska
Sjuksköterska

Rutin för vaccination mot pneumokocker för vuxna och barn över 2 år i Tibro kommun

Rutinen är avsett för vaccination av personer över 2 år ålder och inskrivna i hälso- och sjukvården i Tibro kommun.

- Vaccination rekommenderas till alla personer som är 65 år eller äldre
- Dessutom ska vaccination mot pneumokocker erbjudas till alla födda 1947 och senare det år de fyller 75 år. [Läs mer om Vaccinationsprogrammet mot pneumokocker för riskgrupper.](#)

Rekommenderad vaccination till riskgrupper

- Vaccination mot pneumokocker rekommenderas till ytterligare några grupper, bland annat till alla personer som är 65 år och äldre. [Folkhälsomyndighetens rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper](#)

Vaccin mot pneumokocker

Det finns två typer av pneumokockvaccin: konjugatvaccin och polysackaridvaccin.

Polysackaridvaccinet ger skydd mot 23 pneumokockserotyper (PPV23). Det är godkänt för vaccination av barn från två års ålder och vuxna.

Det är patientansvarig läkare som bedömer vilken sort som patient skall ordineras utifrån rekommendation tillika när och om det är aktuell med revaccination

[Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

Ordination och administrering

Sjuksköterskor med speciell behörighet

Av 9 § Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:43) om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel följer bl.a. att en sjuksköterska som har genomgått antingen specialistutbildning till distriktssköterska eller specialistutbildning inom hälso- och sjukvård för barn och ungdomar är behörig att ordinera läkemedel för vaccination i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper.

Sjuksköterskor utan speciell behörighet ansvarar för att verkställa ordinationen enligt givna anvisningar.

Ansvarig Läkare ansvarar för att ordinera för patienter inom det område där det saknas sjuksköterska med speciell behörighet och ska alltid ordinera vaccinationer personer som inte ingår i riskgrupperna.

I lokal samverkan Tibro är det överenskommet att samtliga ordinationer för vaccin ordinerar av ansvarig läkare.

Med anledning av pandemin behöver det praktiska genomförandet av vaccinationerna anpassas för att minimera risken för smittspridning vid vaccination av patienter varav skyddsutrustning enligt riktlinje.

Vaccineringsprocess

1. Omvårdnadsansvarig ssk /dsk går igenom med ansvarig läkare vilka inskrivna patienter som utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendation är rekommenderade att vaccinera sig mot pneumokockinfektion.
2. Omvårdnadsansvarig ssk/dsk ansvarar för att inskrivna patienter inom riskgrupper blir informerade om och erbjudna pneumokockvaccinering.
Tillfråga anhörig/närstående om personen själv inte kan ta ställning.
Om inte någon anhörig/närstående finns avgörs detta av patientansvarig läkare i samråd med omvårdnadsansvarig sjuksköterska.

Information ska även om registrering i NVR (Nationella vaccinations registret) Enligt lag (2012:453) om register över nationella vaccinationsprogram ska vårdgivare rapportera alla vaccinationer inom barnvaccinationsprogrammet, vaccinationer inom det särskilda vaccinationsprogrammet för riskgrupper - gäller endast pneumokocker - (från den 1 december 2022) samt covid-19-vaccinationer till det nationella vaccinationsregistret.

[Information till den vaccinerade om det nationella vaccinationsregistret — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/information-till-den-vaccinerade-om-det-nationella-vaccinationsregistret)

Given information och beslut ska dokumenteras i patientjournalen.

3. Inför vaccinationen ska frågeformulär inför pneumokockvaccination fyllas i, för patienter används blankett: *Blankett för underlag vaccination mot pneumokock*
4. Behörig att ordinera pneumokockvaccination ska ordinera på blankett: *Blankett för underlag vaccination mot pneumokock*
5. Vaccination utförs av ssk/dsk anställd i Tibro kommun för patienter och personal, enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ((HSLF-FS 2017:37) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården.

Överkänslighetsreaktioner Åtgärder vid vaccination

Vid vaccination krävs att det finns dels resurser för att förebygga överkänslighetsreaktioner, dels en beredskap för att behandla överkänslighetsreaktioner.

Läkare och i förekommande fall sjuksköterskor ska vid vaccination

– Ta reda på om personen som vaccineras tidigare haft överkänslighetsreaktioner eller om hen har en känd överkänslighet som kan finnas i vaccinet,

– kontrollera att det aktuella vaccinet inte innehåller ämnen som patienten uppgivit sig vara överkänslig mot, och

– kontrollera att vaccinet inte heller innehåller ämnen som kan korsreagera mot de ämnen som patienten uppgivit sig vara överkänslig mot.

Observera att överkänslighet mot något annat av vaccinets beståndsdelar är kontraindicerat.

Vid akut infektion eller feber – vänta tills infektionen är över.

Har patienten haft en allvarlig lunginflammation vänta med vaccination minst 2 månader efter lunginflammationen.

Krav på utrustning och personal

Det finns inte något krav på läkarnärvaro i dessa fall. Den som utför vaccinationen ska inför behandlingen försäkra sig om att föreskriven utrustning och kompetent personal finns tillgänglig

Verksamhetschefen ska ansvara för att det i den lokala instruktionen för läkemedelshantering anges vilka läkemedel för behandling av överkänslighetsreaktioner som en läkare får ordinera enligt generella direktiv. (SOSFS 2009:16).

Anafylaktisk reaktion

Vid misstänkt eller begynnande tecken på anafylaktisk reaktion – t ex urtikaria som sprider sig över kroppen, obehagskänsla, angioödem/svullnad i ansikte, halsen och munnen, andningssvårigheter eller astmareaktion, blekhet, kallsvettning, takykardi, oro, förvirringstillstånd, sjunkande blodtryck.

- Ge adrenalin, injektion Emerade eller EpiPen, förfylld spruta 0,3 mg/dos intramuskulärt
- Tillkalla ambulans – ring 112
- Ge kortison, Betametason 0,5 mg 12 tabletter - upplösta i vatten
- Ge Desloratadin 5 mg 2 tabletter
- Adrenalininjektion kan upprepas efter 10 min
- Puls och blodtryck kontrolleras fortlöpande
- Sänkt huvudända, eventuellt framstupa sidoläge

På avdelningar och andra platser där vaccination utförs på personen *utan* ökad risk för överkänslighetsreaktioner ska ovanstående läkemedel finnas

Bra att ha med är även **andningsmask - utrustning för att ge konstgjord andning**

Vaccinering skall ske på dagtid, när vårdcentralen är öppen.

Hållbarhet

Det är sista utgångsdatum på vaccinflaskan som gäller för pneumokockvaccin (Kristina Nyström Smittskyddssk, Smittskydd Västra Götaland)

Biverkningar

Samtliga allvarliga biverkningar, samtliga oförutsedda biverkningar samt vaccinsvikt (utebliven effekt) skall rapporteras via Läkemedelsverkets regionala biverkningscentra. Mer information om rapporteringen finns på Läkemedelsverkets webbplats.

Dokumentation

Dokumentation sker för patient i journalsystemet Lifecare när vaccination har mottagits så som dos, batchnummer, var vaccinationen är given och ev. observationer.

Lägg underlaget för vaccination i omvårdnadsjournalen för patienter, alternativt scanna in i verksamhetsystemet.

Aktuella blanketter i samband med pneumokockvaccination

- Blankett för underlag vaccination mot pneumokock (journalhandling)
- Uttag av vaccin (till kylskåpet där vaccinet förvaras)

Övriga Länkar

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om att förebygga och ha beredskap för att behandla vissa överkänslighetsreaktioner (SOSFS 2009:16)

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37)

Socialstyrelsens föreskrifter om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel. (HSLF-FS 2018:43) <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/r/rekommendationer-om-pneumokockvaccination-/?pub=56914>

Annicka Klar

Medicinsk Ansvarig Sjuksköterska